

ZIŅOJUMS

Par dienesta pārbaudi Veselības inspekcijā

Rīgā

2022.gada 11.februārī

Ar veselības ministra 2022.gada 11.janvāra rīkojumu Nr.3 „Par dienesta pārbaudes veikšanu Veselības inspekcijā” (turpmāk - rīkojums) ir ierosināta dienesta pārbaude, lai izvērtētu Veselības inspekcijas (turpmāk – Inspekcijas) amatpersonu rīcības faktiskos apstākļus saistībā ar Inspekcijas pārbaudes lietu par saņemtajām sūdzībām par ārsta Jevgēnija Ņikiforenko rīcību laikā līdz 2011.gadam nodošanu arhīvā un nodošanu iznīcināšanai. Pārbaudē vērtējams arī, vai no Inspekcijas amatpersonu puses ir notikusi žurnālistu un Veselības ministrijas maldināšana, kā arī izvērtējams iesaistīto Inspekcijas amatpersonu rīcības pamatojums un atbilstība tiesību normām, labas pārvaldības principiem un sniegtu priekšlikumus Inspekcijas dokumentu pārvaldības iespējamiem uzlabojumiem.

Dienesta pārbaudes veikšanai izveidota komisija (turpmāk – Komisija) šādā sastāvā – komisijas priekšsēdētājs: Gints Čanders – Nacionālā veselības dienesta direktora vietnieks administratīvajos jautājumos, komisijas locekļi: Svetlana Audzere – Nacionālā veselības dienesta Administratīvo resursu pārvaldības nodaļas vadītāja, Baiba Baltiņa – Veselības ministrijas Audita nodaļas vecākā referente, Ieva Brūvere – Veselības ministrijas Juridiskā departamenta Tiesību aktu nodaļas juriste, Inese Vērdiņa – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Lietvedības nodaļas vadītāja.

Dienesta pārbaudes laikā Komisija iepazinās ar Inspekcijas sniegto informāciju un dokumentiem par rīkojumā minētajiem faktiem un konstatēja sekojošo.

[1] Faktiskie apstākļi

[1.1] Faktisko apstākļu atspoguļojums masu informācijas līdzekļos

2021.gada 8.decembrī žurnālistes Sanita Jemberga (Re:Baltica¹) un Justīne Savitska (Latvijas Radio) publicēja rakstu “Vajadzēs noģērbties”¹, kurā vairākas sievietes stāsta par ārstu imunologu Jevgēniju Ņikiforenko, kurš, iespējams, veicis savai specialitātei neatbilstošas manipulācijas pacientēm, kas raksturotas kā seksuāla uzmākšanās. Policija krimināllietu tika izbeigusi. Rakstā minēts, ka vairākas sievietes vērsās Inspekcijā par ārsta neprofesionalitāti, kā arī apsūdzot viņu seksuālā izmantošanā.

2022.gada 7.janvārī Latvijas sabiedrisko mediju ziņu portālā (lsm.lv) publicēts raksts “Inspekcija pārbaudes lietas par seksuālā izmantošanā vainoto imunologu iznīcinājusi pēc Latvijas Radio intereses”². No rakstā sniegtās informācijas izriet, ka Inspekcija maldinājusi Latvijas Radio žurnālisti par to, ka Inspekcijas rīcībā nav pieejami pārbaudes materiāli par J.Ņikiforenko iespējamās seksuālās vardarbības pārkāpumiem. Žurnāliste dokumentus Inspekcijai lūdza 2021.gada augusta nogalē, taču Inspekcijā saņēmusi atbildi, ka visi dokumenti par šo termiņu jau nodoti arhīvā vai uz iznīcināšanu. Rakstā norādīts, ka Inspekcija arhīva³ atļauju dokumentu iznīcināšanai prasījusi gandrīz divus mēnešus pēc žurnālistes jautājumiem.

¹ <https://rebaltica.lv/2021/12/vajadzēs-nogerbties/>

² <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/inspekcija-parbaudes-lietas-par-seksuala-izmantosana-vainoto-imunologu-iznicinajusi-pec-latvijas-radio-intereses.a437917>

³ Latvijas Nacionālais arhīvs

Pēc publiski izskanējušās informācijas Latvijas Radio žurnāliste Justīne Savitska, veidojot plašu rezonansi ieguvušo raidieraksta (podkāsta) "Dokumentārijs" stāstu "Vajadzēs noģērbties", Inspekcijā vērsās jau 2019. gadā. Inspekcijas Sabiedrisko attiecību un klientu apkalpošanas nodaļas vadītāja Iveta Ragoviča žurnālistei skaidrojusi, ka dokumenti nodoti arhīvā vai iznīcināti. Pēdējā žurnālistes saruna ar Inspekciju, konkrēti-tās pārstāvi Elīnu Ermansonu, par šo jautājumu notikusi 2021. gada 24. augustā, un arī tajā tikusi saņemta Inspekcijas atbilde, ka dokumenti nodoti arhīvā.

Latvijas Radio žurnāliste Justīne Savitska rakstā norāda, ka patiesībā to gadu dokumenti šajā laikā nav bijuši nedz nosūtīti arhīvam, nedz arī iznīcināti. Inspekcija aktu par dokumentu, kuri satur 2007. līdz 2010. gada privātpersonu iesniegumus un to izskatīšanas dokumentus, kā arī 2008. līdz 2010. gada uzraudzībā esošo objektu kontroles lietas, iznīcināšanu sastādījusi tikai 2021.gada 15. oktobrī - apmēram septiņas nedēļas pēc žurnālistes pēdējās intereses par konkrēto gadījumu.

Latvijas Nacionālajā arhīvā šie dokumenti neesot glabājušies. Arhīvs saskaņojis dokumentu iznīcināšanu nedēļu vēlāk – 2021.gada 21.oktobrī. Turklāt dokumentu iznīcināšanas kārtība paredz – 1% no katra gada uzraudzībā esošo objektu kontroles lietām bija jāatliek arhivēšanai – mūžīgai glabāšanai – un tikai tad pēc noteikta laika mazā daļiņa no visiem dokumentiem nonāk arhīvā.

No Latvijas sabiedrisko mediju ziņu portālā (lsm.lv) 2022.gada 7.janvārī publicētajā rakstā "Inspekcija pārbaudes lietas par seksuālā izmantošanā vainoto imunologu iznīcinājusi pēc Latvijas Radio intereses" sniegtās informācijas izriet, ka Latvijas Nacionālā arhīva Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības departamenta direktore Līga Vībure tikai no Latvijas Radio uzzinājusi, ka Inspekcijas akts rakstīts vien apmēram septiņas nedēļas pēc žurnālistes pēdējās intereses. "Atlases kritērijs ir 1% viņiem noteiktais. Iestādes pašas pārziņā ir, kā viņi atlasa un kā viņi nosaka. Jautājums ir tāds, vai iestāde uz to brīdi, kad viņi atlasīja šos dokumentus un iznīcināja, vai viņi zināja, ka šī lieta ir "skaļa",” skaidroja Vībure. "Būtu zinājusi par žurnālistu interesi, aktu nebūtu saskaņojusi,” atzina arhīva pārstāve. "Ja mēs kā arhīvs būtu zinājuši, mēs droši vien nesaskaņotu un lūgtu atlasīt,” sacīja Vībure. Viņa gan piebilda: "Teorētiski arhivētajā vienā procentā var būt arī ar J.Ņikiforenko saistīti dokumenti. Tas gan nemainītu faktu, ka žurnāliste esot maldināta par to, ka dokumenti jau ir nodoti arhīvā vai iznīcināti.”

Savukārt, Inspekcijas vadītāja Anita Slokenberga žurnālistei skaidrojusi, ka darbs pie iznīcināšanai atlasāmajiem dokumentiem sākās jau gada sākumā, tātad pirms žurnālistes intereses. Viņasprāt, likums nemaz neļaujot kādu dokumentu no iznīcināšanas saraksta izņemt, balstoties tikai uz pastiprinātu žurnālistu interesi. Tas gan nesakrīt ar arhīva pausto, ka, zinot par žurnālistes interesi, būtu iespējams iznīcināmo dokumentu sarakstu vienkārši nesaskaņot.

[1.2] Inspekcijas sniegtā informācija Veselības ministrijai 2021.gada 22.decembra vēstulē Nr.3.1.2.-6./10922⁴.

Inspekcija **2021.gada 22.decembra vēstulē** Nr.3.1.2.-6./10922 Veselības ministrijai apstiprinājusi, ka Inspekcija veikusi pārbaudes par J.Ņikiforenko iespējami veiktām savai specialitātei neatbilstošām manipulācijām pacientēm 2008. un 2010.gadā, vienlaikus norādot, ka saskaņā ar Inspekcijas lietu nomenklatūru administratīvo pārkāpumu lietām, privātpersonu iesniegumiem un to izskatīšanas dokumentiem (kontroles akti, sarakste u.c.) noteiktais dokumentu

⁴ Inspekcijas 22.12.2021 atbilde sniegta uz Veselības ministrijas 2021.gada 16.decembra vēstuli Nr.01-16.1/6615 "Par veiktajām pārbaudēm imunologa Jevgēnija Ņikiforenko praksē", kurā ministrija informēja Inspekciju, ka nepieciešama informācija saistībā ar 2021.gada 8.decembrī žurnālistes Sanitas Jembergas ("Re:Baltica") un Justīnes Savitskas (Latvijas Radio) publicēto rakstu "Vajadzēs noģērbties", kurā vairākas sievietes stāsta par imunologu Jevgēniju Ņikiforenko, kurš, iespējams, veicis savai specialitātei neatbilstošas manipulācijas pacientēm. Ministrija ņemot vērā publiski izskanējušo informāciju, kā arī "Re:Baltica" rakstā minēto, lūdza Inspekcijai sniegt informāciju par veiktajām pārbaudēm saistībā ar sūdzībām par imunologu J.Ņikiforenko. paskaidrojot, kas pārbaudēs tika vērtēts, kas secināts. Kā arī sniegt vērtējumu, vai inspekcija no savas puses ir izdarījusi visu, kas ir bijis nepieciešams, lai pilnvērtīgi izvērtētu situāciju, novērstu iespējamus pārkāpumus un nepieļautu minētajam imunologam turpināt šāda veida darbību.

glabāšanas termiņš ir 10 gadi : “[2] Par ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko iespējami veiktām savai specialitātei neatbilstošām manipulācijām pacientēm 2008. un 2010.gadā. Saskaņā ar Inspekcijas lietu nomenklatūrām administratīvo pārkāpumu lietām, privātpersonu iesniegumiem un to izskatīšanas dokumentiem (kontroles akti, sarakste u.c.) noteikts glabāšanas termiņš 10 gadi. Līdz ar to ar Latvijas Nacionālā arhīva sniegtu saskaņojumu aktam Nr.2.5-1A.-1.2/75 Inspekcijas 2007. – 2010.gada lietas nodotas iznīcināšanai. Inspekcija pārbaudīja Inspekcijas pārbaudes lietu sarakstus ārpus minētajiem gadiem, vēlākā laika periodā, sākot ar 2011.gadu. Izskatot 2011.gada pārbaudu lietu sarakstu, tika konstatēts, ka 2011.gadā Inspekcijā ir veikta ekspertīze saistībā ar M. iesniegumu Inspekcijai. No 2011.gada līdz 2021.gada 21.decembrim Inspekcijā netika saņemtas sūdzības par ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko profesionālo darbību”.

Inspekcija paskaidroja, ka pēc izskanējušās informācijas masu medijos, Inspekcijas darbinieki pēc savas iniciatīvas 2021.gada 17.decembrī veica pārbaudi SIA “Biocon” Grebenščikova ielā 1, Rīgā ar mērķi pārbaudīt ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko profesionālo darbību.⁵ Pārbaudes laikā Inspekcija nekonstatēja pārkāpumu normatīvo aktu prasību ievērošanā SIA “Biocon” ārsta imunologa J.Ņikiforenko darbībā. Saņemot signālu par seksuāla rakstura pārkāpumiem ārstniecības personas darbībā, Inspekcija izskatīs minēto lietu savas kompetences robežās normatīvi reglamentētā termiņā, nepieciešamības gadījumā nosūtot informāciju par saņemto signālu un/vai nododot lietas materiālus Valsts policijai izvērtēšanai tās kompetences robežās.

[2] Inspekcijas rīcības izvērtējums par atbilstību iekšējiem normatīvajiem aktiem un citiem dokumentiem

2.1. Inspekcijā no 2019.gada 12.februāra spēkā ir procedūra KR.8.3.-P.11-v4 “Lietu nomenklatūras sastādīšanas, dokumentu sistematizēšanas, saglabāšanas un arhīva pārvaldības kārtības nodrošināšana” (turpmāk – Procedūra). Procedūras mērķis ir noteikt vienotu kārtību Inspekcijā struktūrvienību radīto dokumentu uzglabāšanai un arhīva pārvaldības kārtības nodrošināšanai, kā arī dokumentu sistematizēšanai, sastādot lietu nomenklatūru. Saskaņā ar Procedūru katru gadu tiek aktualizēta Inspekcijas Lietu nomenklatūra, kuru ar rīkojumu apstiprina Inspekcijas vadītājs. Reizi trijos gados pirms Inspekcijas vadītāja apstiprināšanas Lietu nomenklatūru saskaņo ar Latvijas Nacionālo arhīvu.

Inspekcijas struktūrvienību vadītāji, izvērtējot struktūrvienību lietas, ja tām beidzies glabāšanas termiņš vai lieta darbam vairs nav nepieciešama, saskaņojot ar Inspekcijas arhīvistu, sastāda Aktu par lietu nodošanu-pieņemšanu Inspekcijas arhīvā un nodod glabāšanai Inspekcijas arhīvā uz noteikto glabāšanas laiku (Procesa 15.solis).

Arhīvists pārbauda pieņemtās lietas un tās lietas, kurām beidzies glabāšanas termiņš, iekļauj Dokumentu iznīcināšanas aktā. Dokumentu iznīcināšanas aktu pirms dokumentu iznīcināšanas saskaņo ar Latvijas Nacionālo arhīvu (Procesa 18.solis). Arhīvists pēc Latvijas Nacionālā arhīva Dokumentu iznīcināšanas akta saskaņojuma saņemšanas organizē dokumentu iznīcināšanu, nododot dokumentus firmai, ar kuru noslēgts līgums par dokumentu iznīcināšanu. Nododot dokumentus firmai, sastāda Dokumentu pieņemšanas-nodošanas aktu, ko paraksta firmas un Inspekcijas pārstāvis (Procesa 19.solis). Pēc dokumentu iznīcināšanas Inspekcijai no firmas, kas veic faktisko dokumentu iznīcināšanu, tiek nosūtīts Akts par dokumentu iznīcināšanu. Inspekcija uz Latvijas Nacionālā arhīva saskaņotā Dokumentu iznīcināšanas akta veic atzīmi par dokumentu iznīcināšanu. Akts tiek ievietots Arhīva lietā “Dokumentu iznīcināšanas akti” (Procesa 20.solis).

Inspekcijas 2007.gada 14.decembra iekšējais normatīvais akts Nr.44 “Kārtība, kādā sakārtojamas, noformējamās un nododamas lietas arhīvā un veicama dokumentu atlase iznīcināšanai” (turpmāk - Kārtība) noteica kārtību laikā, kad tika veikta dokumentu nodošana Inspekcijas arhīvam. Kārtība noteica, ka atbildīgais darbinieks par dokumentācijas uzskaiti,

⁵ Inspekcijas 2021.gada 22.decembra vēstulē Nr.3.1.2.-6./10922 Veselības ministrijai [4] punktā ietverts detalizēts apraksts par pārbaudē konstatēto

saskaņā ar šo kārtību sakārtotas un noformētas lietas nodod Lietvedības nodaļai, sastādot par to nodošanas un pieņemšanas aktu. Lietvedības nodaļa pārbauda arhīvā pieņemto lietu sakārtošanas un noformēšanas pareizību un veic to noformēšanu. Pēc arhīvā nododamo lietu sakārtošanas un noformēšanas, veic dokumentu, kuriem beidzies glabāšanas termiņš, atlasī iznīcināšanai.⁶

Iepriekš minētais ļauj Komisijai secināt, ka Inspekcijas Procedūrā un Kārtībā ir noteikta kārtība, kādā Inspekcijas struktūrvienības nodod dokumentus glabāšanai Inspekcijas arhīvā, un dokumentu iznīcināšanas kārtība. Inspekcijas darbinieki, atlasot nodošanai Inspekcijas arhīvam un pēc tam iznīcināšanai visas lietas, kurām ir pagājis lietu nomenklatūrā noteiktais glabāšanas termiņš, ir rīkojušies saskaņā ar minēto Kārtību un Procedūru.

Inspekcijas 2019.gada 11.septembra iekšējā normatīvā akta - reglamenta Nr.12 "Sabiedrisko attiecību un klientu apkalpošanas nodaļas reglaments" (zaudējis spēku 2021.gada 30.augustā) 3.punkts noteica minētās struktūrvienības funkciju nodrošināt dokumentu pārvaldības procesu, savukārt 7.9.punkts noteica, ka nodaļas uzdevums ir "pamatojoties uz Inspekcijas struktūrvienību iesniegtajiem priekšlikumiem, izstrādāt un precizēt Inspekcijas lietu nomenklatūru, reizi trijos gados saskaņojot to ar Latvijas Nacionālo arhīvu (..)”. Analogisks regulējums par dokumentu pārvaldības procesu un lietu nomenklatūras izstrādi ir saglabāts arī Inspekcijas 2021.gada 14.septembra reglamentā Nr.1 "Klientu apkalpošanas un lietvedības nodaļas reglaments".

Savukārt Inspekcijas 2019.gada 14.marta iekšējā normatīvā akta – reglamenta Nr.2 "Administratīvā nodrošinājuma nodaļas reglaments" 5.7.punkts nosaka, ka Administratīvā nodrošinājuma nodaļa "nodrošina lietu nomenklatūras uzturēšanu, dokumentu arhivēšanu, uzglabāšanu un iznīcināšanu".

Administratīvā nodrošinājuma nodaļas vadītājs M.Leščinskis savā 2022.gada 24.janvāra paskaidrojumā Komisijai norāda, attiecībā uz J.Ņikiforenko lietu tā rīcībā nebija informācijas, ka nepieciešams saglabāt kādus noteiktus dokumentus.

Līdz ar to Komisija secina, ka par lietvedības jautājumiem Inspekcijā atbild vairākas struktūrvienības (piemēram, par **lietu nomenklatūras sagatavošanu** atbild Klientu apkalpošanas un lietvedības nodaļa), savukārt par **lietu nomenklatūras uzturēšanu, dokumentu arhivēšanu, uzglabāšanu un iznīcināšanu** atbild Administratīvā nodrošinājuma nodaļa. Līdz ar to, lai gan dokumentu sistematizēšanas, saglabāšanas un arhīva pārvaldības jautājumi ir pietiekami detalizēti aprakstīti, un procesiem ir noteiktas atbildīgās amatpersonas, minētais process ir sadrumstalots un netiek vienoti pārvaldīts, jo faktiski tajā ir iesaistītas vairākas struktūrvienības, kā arī ārpalpojuma sniedzējs. Līdz ar to iespējams netiek nodrošināta pietiekama informācijas aprīte struktūrvienību starpā, kam J.Ņikiforenko lietas gadījumā bija izšķiroša nozīme, jo struktūrvienībai, kas atbild par lietu iznīcināšanu – Administratīvā nodrošinājuma nodaļai, nenonāca informācija par žurnālistu interesi par pārbaudēm saistībā ar ārsta J.Ņikiforenko darbību, kā rezultātā 2008.-2010.gada lietu iznīcināšanas procesā netika izvērtēta iespēja minētās lietas nenodot iznīcināšanai un atlasīt turpmākai glabāšanai.

Komisija uzskata, ka Inspekcijai būtu nepieciešams izvērtēt iespēju minētos lietvedības procesus apvienot vienas struktūrvienības pārvaldībā.

2.2. Inspekcija 2016.gada 16.maijā ir noslēgusi līgumu Nr.11/2016 ar SIA "Līgatnes papīrs" par datu nesēju (papīra dokumentu) nodošanu iznīcināšanai un pārstrādei.

2.3. Inspekcija iesniegusi 2017.gada 1.novembra iekšējos noteikumus Nr.22 "Dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisijas nolikums", kas izdoti saskaņā ar Arhīvu likuma 4.panta otro daļu un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 72.panta 1.punkta 2.daļu. Nolikums nosaka Dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisijas izveidošanas mērķi, sastāvu, funkcijas un tiesības.

⁶ Inspekcijas 2007.gada 14.decembra iekšējā normatīvā akta Nr.44 "Kārtība, kādā sakārtojamas, noformējamās un nododamas lietas arhīvā un veicama dokumentu atlase iznīcināšanai" 18., 19. un 21.p.

2.4. Saskaņā ar Inspekcijas lietu nomenklatūru 2008.gadam⁷ “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti” tika ievietoti lietā ar indeksu “36-7” ; 2009. un 2010.gadā “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti” tika ievietoti lietā ar indeksu “4.3.-1”, savukārt, 2011. un 2012.gadā “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti” tika ievietoti nomenklatūras lietā ar indeksu “5.3.-1”.

2.5. Atbilstoši Inspekcijas **2018.gada 6.februāra** aktam Nr.1.7.1-8/54 “Par lietu nodošanu n pieņemšanu arhīvā” Inspekcijas Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļas eksperta palīgs I.Zelle un Dokumentu pārvaldības nodaļas arhīviste I.Levko sastādījušas aktu par to, ka 2018.gada 1.februārī I.Zelle nodod un I.Levko arhīvā pieņem šādas lietas:

Nr. p.k.	Lietas datējums	Lietas indekss	Lietas nosaukums	Lietu skaits	Glabāšanas termiņš	piezīmes
1.	2008.	36-7	Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti	1	10 gadi EK	Lietās arī 2013.-2015.gada dokumenti, nav visu iesniegumu
	2009.	4.3-1		1		
	2010.	4.3-1		10		
	2011.	5.3-1		8		
	2012.	5.3-1		4		

No minētā Komisija secina, ka Inspekcijas Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļas lietas “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti” par laika periodu no 2008. līdz 2012.gadam (lietu skaits 24) 2018.gada 6.februārī tika nodotas glabāšanai Inspekcijas arhīvā un tur atradās laikā, kad par tiem 2019. un 2021.gadā interesējās žurnāliste J.Savitska. Attiecībā uz žurnālistu pausto viedokli par maldinošas informācijas sniegšanu par J.Ņikiforenko lietu atrašanos arhīvā, Komisija pieļauj, ka šāds žurnālistu secinājums radās tādēļ, ka žurnālisti, saņemot informāciju par lietu nodošanu arhīvā, pieņēma, ka lietas nodotas Latvijas Nacionālajā arhīvā, nevis Inspekcijas arhīvā.

2.6. Akts par dokumentu atlasī iznīcināšanai nosūtīts saskaņošanai Latvijas Nacionālajam arhīvam **2021.gada 15.oktobrī** (ar LNA saskaņotais akts ir parakstīts Inspekcijā 2021.gada 15.oktobrī (edoc), bet dokumenta tehniskajā informācijā ir redzams, ka tas uzsākts gatavot 2021.gada 13.augustā). Atbilstoši **2021.gada 15.oktobra** aktam Nr.2.5.-1A.-1.2/75 “Par dokumentu atlasī iznīcināšanai” norādot aktā pamatojumu: saskaņā ar 2008.-2017.g. lietu nomenklatūrām no arhīvā nodotajām lietām atlasītas iznīcināšanai šādas Inspekcijas lietas, jo lietām beidzies glabāšanas termiņš: lietas datējums 2007.-2010., lietas indekss 4.3-1 “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas dokumenti (kontroles akti, sarakste u.c)” lietu skaits – 595, glabāšanas termiņš 10 gadi EK, piezīmēs– norādīts, ka izskatīts EK⁸. No Inspekcijas iesniegtajiem paskaidrojumiem un dokumentiem Komisija nevarēja pārlicināties, kurā datumā Inspekcijas Dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija izvērtēja 2007-2010.gada lietas (ar glabāšanas termiņu 10 gadi, EK) un pieņēma lēmumu virzīt tās tālākai iznīcināšanai”.

Latvijas Nacionālais arhīvs saskaņojis⁹ Inspekcijas 2021.gada 15.oktobra dokumentu iznīcināšanas aktu Nr.2.5.-1A.-1.2/75. 2021.gada 21.oktobrī. Dokumenti fiziski no Inspekcijas aizvesti un iznīcināti 2021.gada 3.decembrī. To apliecina SIA “Līgatnes papīrs” 2021.gada 30.decembrī sastādītais akts par dokumentu iznīcināšanu (saņemts Inspekcijā 2022.gada 3.janvārī).

Inspekcija sniegusi skaidrojumu¹⁰, ka Inspekcijā Lietu nomenklatūrā ir iekļauta lieta “Uzraudzībā esošo objektu kontroles lietas (kontroles akti, sarakste u.c.)”, kurai tiek arhivēts 1%, kurš netiek iznīcināts. Šajās lietās nevar atrasties fizisko personu iesniegumi un to izskatīšana, tajā skaitā minētā konkrētas personas J.Ņikiforenko lietas. Pārbaudes lietām (Lietas indekss Nr. 4-3.1 “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas dokumenti (kontroles akti, sarakste, u.c.)”), kas

⁷ Inspekcijas Lietu nomenklatūra 2007. un 2008.gadam

⁸ Veselības inspekcijas Dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija

⁹ Latvijas Nacionālā arhīva 2021.gada 22.oktobra vēstule Nr.LV_LNA-3.1.4./N-1734

¹⁰ Inspekcijas 2022.gada 26.janvāra vēstule Nr.1.3.-5./905

uzsāktas pēc fizisko personu iesniegumiem, netiek piemērots 1% lietu atlasei glabāšanai (*atbilde uz 20.jautājumu*).

Attiecībā uz minēto 1% lietu atlasu saglabāšanai, lai gan Inspekcija ir norādījusi, ka šajās lietās nevar atrasties fizisko personu iesniegumi un to izskatīšanas dokumenti, Komisijas ieskatā Inspekcijas Dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisijai, lemjot par lietu iznīcināšanu, bija iespējams pieņemt lēmumu par minēto lietu, kas saturēja pārbaudes materiālus par J.Ņikiforenko, saglabāšanu vai iznīcināšanas atlikšanu, jo saglabājamo lietu noteikšana ir Inspekcijas kompetencē, ko apstiprina arī Latvijas Nacionālā arhīva Institūciju dokumentu un arhīvu pārvaldības departamenta direktore Līga Vībure.

Attiecībā uz minēto Komisija saskata, ka Inspekcijai būtu lietderīgi noteikt kritērijus, pēc kuriem tiek atlasītas 1% lietas, kas, iestājoties termiņam, netiek nodotas iznīcināšanai, nosakot, piemēram, ka tiek saglabātas lietas, par kurām ir sabiedrības, tiesībsargājošo iestāžu vai plašsaziņas līdzekļu interese, kā arī iespējams citus kritērijus, kas šādu lietu saglabāšanu padarītu mērķtiecīgāku un efektīvāku.

[3] Inspekcijas saziņa ar Latvijas Radio žurnālisti – Justīni Savitsku

3.1. **2019.gada 9.jūlijā** Inspekcijā saņemts žurnālistes e-pasts, kurā norādīts, ka žurnāliste vēlas norunāt interviju ar Veselības aprūpes departamenta Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļas vecākajām ārstēm-ekspertēm Anitu Baikovu un Maiju Osi. Sarunas temats ir 2008. un 2009.gada notikumi, kuros iesaistīta arī Inspekcija. Tolaik inspekcijā vērsās sievietes, kuras apgalvoja, ka pret viņām ir notikusi seksuāla vardarbība no ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko puses. J.Ņikiforenko strādāja P.Stradiņa klīniskajā universitātes slimnīcā, kā arī savā privātpraksē "Pulss 5". A.Baikova un M.Ose veica ekspertīzi.

3.2. **2019.gada 10.jūlijā** Inspekcijas darbiniece Maira Kalniņa informē žurnālisti, ka A.Baikova vairs Inspekcijā nestrādā, savukārt M.Ose ir atvaļinājumā.

3.3. **2019.gada 10.jūlijā** saņemts žurnālistes e-pasts, kurā žurnāliste interesējas, vai varbūt ir zināms, kur šobrīd strādā A.Baikova. Vai nav saglabājusies kāda kontaktinformācija? Uzdoti arī citi jautājumi: Kas 2008. un 2009. gadā vadīja Veselības aprūpes kontroles nodaļu? Varbūt šis cilvēks joprojām strādā inspekcijā? Ja tā, vai iespējams norunāt interviju ar šo cilvēku?

Jautājums ir par dokumentiem, kuri saistīti ar šo lietu. Žurnāliste interesējas, vai iespējams tos saņemt vai kā citādi ar tiem iepazīties?

Norādīts, ka šādi dokumenti nepieciešami pētnieciskās žurnālistikas materiāla vajadzībām:

- visi pacientu iesniegumi, kas tika saņemti par ārstu J. Ņikiforenko,
- mutisko sarunu protokoli, piezīmes vai atzīmes par tādu esamību (to skaitā: ar iesaistītajiem pacientiem, pacientes ģimenes ārsti, ārstu J. Ņikiforenko),
- J. Ņikiforenko rakstiskais paskaidrojums A. Baikovai,
- citi dokumenti, kas ir saistīti ar J. Ņikiforenko lietu.

Jautāts, vai dokumentu saņemšanai nepieciešams žurnālistes iesniegums vai kas cits.

3.4. **2019.gada 15.jūlijā** Inspekcijā saņemts žurnālistes e-pasts, kurā atgādināts par pagājušajā nedēļā uzdotajiem jautājumiem.

3.5. **2019.gada 15.jūlijā** Inspekcijas darbiniece Maira Kalniņa, sazinoties (saskaņojot?) ar I.Ragoviču, nosūta žurnālistei atbildi, ka pamatojoties uz Vispārīgās datu aizsardzības regulu, Inspekcija nesniegs pieprasīto informāciju.

Komisijai ir iesniegts Inspekcijas jurista Aivara Bisenieka 2019.gada 24.jūlija sagatavotais **izvērtējums** par Latvijas Radio žurnālistes Justīnes Savitskas informācijas pieprasījumu, kurā norādīts, ka Inspekcijas kontroles lietās iegūtie materiāli, tostarp pacientu iesniegumi, ārstniecības personu paskaidrojumi, ir paredzēti iestādes iekšējai lietošanai, un tiem saskaņā ar Informācijas

atklātības likuma 5.panta otrās daļas 2.punktu ir noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss. Saskaņā ar Pacientu tiesību likuma 10.panta otrās daļas noteikumiem, informāciju par pacientu drīkst izpaust tikai ar viņa rakstveida piekrišanu vai likumā noteiktajos gadījumos (informācija žurnālistikas vajadzībām nav iekļauta šajos gadījumos).

Inspekcija izsniedz informāciju, ja informācijas pieprasījums noformēts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, un izsniedz to informāciju, kuras izsniegšanu neierobežo normatīvie akti, tostarp Informācijas atklātības likums, ES Regula 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personu datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti, Fizisko personu datu apstrādes likums, Ārstniecības likums, Pacientu tiesību likums.

Komunikācija 2021.gadā Inspekcijas e-pastā komunikacija@vi.gov.lv (pēc divu gadu pārtraukuma)

3.6. **2021.gada 14.jūlijā** saņemts žurnālistes J. Savitskas e-pasts ar šādu tekstu:

“Labdien,

2008. un 2009. gadā Veselības inspekcijā vērsās pacientes, kuras apgalvoja, ka pret viņām ir notikusi seksuāla vardarbība no ārsta - imunologa Jevgēņija Ņikiforenko puses. Veselības inspekcija gadījumu izmeklēja, tostarp devās plānveida pārbaudē uz veselības aprūpes iestādi (kontroles akts AA 018884), veica ekspertīzi (A. Baikova un M. Ose) sniedza atzinumu (Nr. S-4003/36-6-1456).

Veidoju pētnieciskās žurnālistikas materiālu par šo gadījumu un lūdzu norunāt interviju ar Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļas vadītāju, Veselības aprūpes departamenta vadītāju, Veselības inspekcijas vadītāju vai citu atbilstoša līmeņa VI darbinieku, kas spētu komentēt šādus jautājumus:

1. Kā Veselības inspekcija rīkojas gadījumos, kas ir saistīti ar seksuālu vardarbību? Kas, izmeklējot šādus pacientu iesniegumus, ietilpst Veselības inspekcijas kompetencē?
2. Vai, sniedzot atzinumu pacientam, par pārkāpumiem tiek ziņots arī profesionālajai asociācijai, sertifikācijas komisijai un Ārstu biedrības Sertifikācijas padomei?
3. Kādos gadījumos Veselības inspekcija kompetentajām institūcijām sniedz priekšlikumus par nepieciešamību apturēt vai anulēt profesionālās darbības sertifikātus?
4. Vai kopš šī gadījuma ir bijušas atkārtotas sūdzības, kas saistītas ar ārsta Jevgēņija Ņikiforenko darbu?
5. Vai pēc 2009. gada ir bijušas atkārtotas pārbaudes ārsta Jevgēņija Ņikiforenko aktuālajā prakses vietā? Ja jā - cik un kad? Vai un kā pacienti var būt droši, ka ārsts neturpina līdzīgu praksi?”

3.7. **2021.gada 11.augustā** Inspekcija (I.Ragoviča) nosūtījusi atbildes uz žurnālistes uzdotajiem jautājumiem:

Labdien! Veselības inspekcija (turpmāk – Inspekcija), atbildot uz Jūsu elektroniskā pasta vēstulē minētajiem jautājumiem, sniedz sekojošas atbildes:

1. Kā Veselības inspekcija rīkojas gadījumos, kas ir saistīti ar seksuālu vardarbību? Kas, izmeklējot šādus pacientu iesniegumus, ietilpst Veselības inspekcijas kompetencē?

Inspekcijas atbilde:

Atbilstoši Ministru kabineta 2019.gada 9.jūlija noteikumiem Nr.309 „Veselības inspekcijas nolikums” uzrauga ārstniecības iestādēm saistošo normatīvo aktu izpildi veselības aprūpes un darbības ekspertīzes jomā, kā arī veselības aprūpes profesionālo un darbības ekspertīzes kvalitāti. Līdz ar to Inspekcija veic pārbaudes un veselības aprūpes kvalitātes izvērtējumu, ņemot vērā medicīniskajos dokumentos veiktos ierakstus, ārstniecības personu paskaidrojumus minēto kopsakarā ar iesniedzēja iesniegumā norādīto. Inspekcijas kompetencē nav izvērtēt un uzraudzīt seksuālas vardarbības gadījumus.

2. Vai sniedzot atzinumu pacientam, par pārkāpumiem tiek ziņots arī profesionālajai asociācijai, sertifikācijas komisijai un Ārstu biedrības Sertifikācijas padomei?

Inspekcijas atbilde:

Sniedzot pacientam atbildi, pacientam tiek norādīta visa informācija - gan tā, kur Inspekcija nav

konstatējusi nepilnības ārstniecības personu profesionālajā darbībā, gan arī tā, kur tiek konstatētas nepilnības veselības aprūpi regulējošo normatīvo aktu ievērošanā, arī pārkāpumi profesionālajā darbībā, kā arī tad, ja pacientam nodarīts kaitējums. Vienmēr tiek informēta iesaistītā ārstniecības iestāde. Inspekcija sadarbojas ar visām iesaistītajām pusēm, t.sk. ar profesionālajām asociācijām, Latvijas Ārstu biedrību, Veselības ministriju, Nacionālo veselības dienestu, Slimību profilakses un kontroles centru u.c. Nepieciešamības gadījumā Inspekcija ir informējusi arī profesionālās asociācijas, gan lūdzot to viedokli, gan arī informējot par ārstniecības personu pieļautām kļūdām to profesionālajā darbībā.

3. Kādos gadījumos Veselības inspekcija kompetentajām institūcijām sniedz priekšlikumus par nepieciešamību apturēt vai anulēt profesionālās darbības sertifikātus?

Inspekcijas atbilde: Nevar sniegt viennozīmīgu atbildi, jo situācijas ir ļoti dažādas un nav iespējams sniegt atbildi bez kopēja konkrētā gadījuma izklāsta.

4. Vai kopš šī gadījuma ir bijušas atkārtotas sūdzības, kas saistītas ar ārsta Jevgēņija Ņikiforenko darbu?

Inspekcijas atbilde:

Uz doto brīdi Inspekcijā par ārstu Jevgēņiju Ņikiforenko iedzīvotāju sūdzības nav saņemtas.

5. Vai pēc 2009. gada ir bijušas atkārtotas pārbaudes ārsta Jevgēņija Ņikiforenko aktuālajā prakses vietā? Ja jā - cik un kad? Vai un kā pacienti var būt droši, ka ārsts neturpina līdzīgu praksi?

Inspekcijas atbilde:

Pārbaudes ārstniecības iestādē, kurā nodarbināts minētais ārsts, ir veiktas - 2015.g. un pēc tam 2021.gadā saistībā ar Covid-19 medicīnisko ierīču pārbaudi.

Veselības aprūpe Latvijā ir stingri reglamentēta, prasības nosaka Ārstniecības likums un citi normatīvie akti. Veselības aprūpes jomas normatīvajos aktos iestrādātas Eiropas Savienības normatīvo aktu prasības, un tie tiek papildināti un pilnveidoti.

Ārstu darbības pamatprincips ir cieņa pret dzīvību, cilvēci un atsevišķu cilvēku tiesībām neatkarīgi no viņa tautības, rases, ticības, vecuma, dzimuma, politiskiem uzskatiem un stāvokļa sabiedrībā. Kopā ar pārējo sabiedrību ārsts ir atbildīgs par sabiedrības vispārējās veselības uzlabošanu un taisnīgu veselības aprūpes sistēmu.

Ārsta galvenais pienākums ir rūpēties un aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību. Ārsts ciena pacienta uzticību un darbojas tikai viņa interesēs, it īpaši — ja paredzama pacienta garīgā un fiziskā stāvokļa pasliktināšanās. Ja pacienta intereses ar savu rīcību apdraud cita persona, ārsta pirmais pienākums ir aizstāvēt pacienta intereses un tikai pēc tam citas personas vai sabiedrības intereses.

Ārsts savus pienākumus veic saskaņā ar likumu un zvērestu, ko viņš devis, beidzot medicīnas augstskolu. Ārsts ir atbildīgs par savu profesionālo kompetenci, teorētisko un praktisko zināšanu līmeņa celšanu, kā ar aktīvi piedalās medicīnas izglītības un praktiskā darba standartu attīstīšanā. Uzņemoties atbildību un pienākumus vai uzdodot veikt šos uzdevumus citiem, ārsts izvērtē savas zināšanas un spējas.

Iveta Ragoviča

3.8. **2021.gada 16.augustā** saņemts žurnālistes e-pasts, kurā tiek izteikta pateicība par sniegtajām atbildēm, un tiek lūgts norunāt interviju ar Veselības aprūpes kvalitātes kontroles nodaļas vadītāju, Veselības aprūpes departamenta vadītāju, Veselības inspekcijas vadītāju vai citu atbilstoša līmeņa VI darbinieku, kas spētu šos jautājumus komentēt, jo nepieciešams audio ieraksts.

Žurnāliste e-pastā nosūta precizējošus papildus jautājumus.

3.9. **2021.gada 24.augustā** Inspekcija (E. Ermansone) nosūtījusi J. Savitskai sagatavotās atbildes uz žurnālistes jautājumiem:

1. Kā Veselības inspekcija rīkojas gadījumos, kas ir saistīti ar seksuālu vardarbību? Kas, izmeklējot šādus pacientu iesniegumus, ietilpst Veselības inspekcijas kompetencē?

Inspekcijas atbilde: Atbilstoši Ministru kabineta 2019.gada 9.jūlija noteikumiem Nr.309 „Veselības inspekcijas nolikums” uzrauga ārstniecības iestādēm saistošo normatīvo aktu izpildi veselības aprūpes un darbības ekspertīzes jomā, kā arī veselības aprūpes profesionālo un darbības ekspertīzes kvalitāti. Līdz ar to Inspekcija veic pārbaudes un veselības aprūpes kvalitātes izvērtējumu, ņemot vērā medicīniskajos dokumentos veiktos ierakstus, ārstniecības personu paskaidrojumus minēto kopsakarā ar iesniedzēja iesniegumā norādīto. Inspekcijas kompetencē nav izvērtēt un uzraudzīt seksuālas vardarbības gadījumus.

2.precizējošs: Cik personu iesniegumus 2008. un 2009. gadā VI saņēma par ārstu Ņikiforenko?

Inspekcijas atbilde: Veselības inspekcijā ir lietvedības kārtība, kurā paredzēti dokumentu uzglabāšanas termiņi, kā arī pabeigto lietu nodošanas termiņi arhīvam. Tā kā tiek prasīta informācija par laika periodu pirms vairāk kā 10 gadiem, Inspekcija nevar sniegt atbildi, jo **minētās lietas ir nodotas arhīvā.**

3.Precizējošs: Kopumā, ņemot vērā VI kompetenci, vai šādos gadījumos cilvēkam ir vērts vērsties arī Veselības inspekcijā?

Inspekcijas atbilde: Tieši attiecībā uz sūdzību par seksuālu vardarbību no ārstniecības personu puses Inspekcija aicina vērsties tiesībsargājošās institūcijās. Inspekcija izskata iesniegumus par saņemtu vai nepilnīgi saņemtu ārstniecību, ārstu profesionālo darbību, pacientam noteiktu darbnespēju.

4. Precizējošs: Vai ir bijušas citas šāda veida sūdzības par citiem ārstiem kopš 2009. gada? Cik tādu ir? (šis jautājums derīgs rakstiski, nav būtiski nepieciešams intervijas laikā).

Inspekcijas atbilde: Par cik jautājums nav Inspekcijas kompetencē, tad Inspekcijā šādu iesniegumu/ sūdzību nav bijis.

5. Vai sniedzot atzinumu pacientam, par pārkāpumiem tiek ziņots arī profesionālajai asociācijai, sertifikācijas komisijai un Ārstu biedrības Sertifikācijas padomei?

Inspekcijas atbilde: Sniedzot pacientam atbildi, pacientam tiek norādīta visa informācija-gan tā, kur Inspekcija nav konstatējusi nepilnības ārstniecības personu profesionālajā darbībā, gan arī tā, kur tiek konstatētas nepilnības veselības aprūpi regulējošo normatīvo aktu ievērošanā, arī pārkāpumi profesionālajā darbībā, kā arī tad, ja pacientam nodarīts kaitējums. Vienmēr tiek informēta iesaistītā ārstniecības iestāde. Inspekcija sadarbojas ar visām iesaistītajām pusēm, t.sk. ar profesionālajām asociācijām, Latvijas Ārstu biedrību, Veselības ministriju, Nacionālo veselības dienestu, Slimību profilakses un kontroles centru u.c. Nepieciešamības gadījumā Inspekcija ir informējusi arī profesionālās asociācijas, gan lūdzot to viedokli, gan arī informējot par ārstniecības personu pieļautām kļūdām to profesionālajā darbībā.

6. Precizējošs: Kā Veselības inspekcija rīkojās šajā konkrētajā gadījumā, kas saistīts ar ārstu Ņikiforenko?

Inspekcijas atbilde: Inspekcija nevarēs sniegt precīzu atbildi tāpēc, ka minētā lieta **nodota arhīvā.**

7. Kādos gadījumos Veselības inspekcija kompetentajām institūcijām sniedz priekšlikumus par nepieciešamību apturēt vai anulēt profesionālās darbības sertifikātus?

Precizējošs: Šo ļoti lūgtu konkrētāk, piemēram, cik smagiem un kāda rakstura pārkāpumiem ir jābūt, lai VI sniegtu priekšlikumu par nepieciešamību apturēt vai anulēt profesionālās darbības sertifikātus? Kāpēc konkrētajā gadījumā ar ārstu Ņikiforenko tas netika darīts?

Inspekcijas atbilde: Pašlaik kā pamats sertifikāta anulēšanai normatīvajos aktos noteikts būtisks profesionālo darbību reglamentējošo aktu un ētikas normu pārkāpums (Ministru kabineta 18.12.2012. noteikumu Nr.943 “Ārstniecības personu sertifikācijas kārtība” 79.4.apakšpunkts). Proti, jākonstatē ne tikai pārkāpums profesionālās darbības ietvaros ārstniecībā, bet arī ētikas normu pārkāpums. Pašlaik, vienīgi par ētikas normu pārkāpumu, sertifikācijas padome neanulē sertifikātu. Mūsu ieskatā būtiski pārkāpumi ir tādi, kur ārsts ar pretlikumīgu rīcību ir izraisījis būtisku kaitējumu pacienta veselībai vai dzīvībai, vai radījis draudus plašākam personu lokam. Būtiski pārkāpumi, piemēram, var būt nepamatota medikamentu izrakstīšana, kas satur narkotiskās

un psihotropās vielas, vērtējot izrakstīto medikamentu apjomu un laikposmu. Vienlaikus ārstniecības personas rīcība, kas ir par pamatu jautājuma izskatīšanai par sertifikāta anulēšanu, var būt par pamatu arī ārstniecības personas iespējamai atbildībai civillietas, administratīvās pārkāpuma lietas vai kriminālprocesa ietvaros. Piemēram, par pacienta inficēšanu ar cilvēka imūndeficīta vīrusu (Krimināllikuma 138.p. otrā daļa) ārstniecības personai var piemērot kriminālatbildību, bet par šāda veida smagu pārkāpumu var anulēt arī sertifikātu.

8. Vai kopš šī gadījuma ir bijušas atkārtotas sūdzības, kas saistītas ar ārsta Jevgēņija Ņikiforenko darbu?

Inspekcijas atbilde: Uz doto brīdi Inspekcijā par ārstu Jevgēņiju Ņikiforenko iedzīvotāju sūdzības nav saņemtas.

9. Vai pēc 2009. gada ir bijušas atkārtotas pārbaudes ārsta Jevgēņija Ņikiforenko aktuālajā prakses vietā? Ja jā - cik un kad? Vai un kā pacienti var būt droši, ka ārsts neturpina līdzīgu praksi?

Inspekcijas atbilde: Pārbaudes ārstniecības iestādē, kurā nodarbināts minētais ārsts, ir veiktas - 2015.g. un pēc tam 2021.gadā saistībā ar Covid-19 medicīnisko ierīču pārbaudi.

Veselības aprūpe Latvijā ir stingri reglamentēta, prasības nosaka Ārstniecības likums un citi normatīvie akti. Veselības aprūpes jomas normatīvajos aktos iestrādātas Eiropas Savienības normatīvo aktu prasības, un tie tiek papildināti un pilnveidoti.

Ārstu darbības pamatprincips ir cieņa pret dzīvību, cilvēci un atsevišķu cilvēku tiesībām neatkarīgi no viņa tautības, rases, ticības, vecuma, dzimuma, politiskiem uzskatiem un stāvokļa sabiedrībā. Kopā ar pārējo sabiedrību ārsts ir atbildīgs par sabiedrības vispārējās veselības uzlabošanu un taisnīgu veselības aprūpes sistēmu.

Ārsta galvenais pienākums ir rūpēties un aizsargāt cilvēku veselību un dzīvību. Ārsts ciena pacienta uzticību un darbojas tikai viņa interesēs, it īpaši — ja paredzama pacienta garīgā un fiziskā stāvokļa pasliktināšanās. Ja pacienta intereses ar savu rīcību apdraud cita persona, ārsta pirmais pienākums ir aizstāvēt pacienta intereses un tikai pēc tam citas personas vai sabiedrības intereses.

Ārsts savus pienākumus veic saskaņā ar likumu un zvērestu, ko viņš devis, beidzot medicīnas augstskolu. Ārsts ir atbildīgs par savu profesionālo kompetenci, teorētisko un praktisko zināšanu līmeņa celšanu, kā ar aktīvi piedalās medicīnas izglītības un praktiskā darba standartu attīstīšanā. Uzņemoties atbildību un pienākumus vai uzdodot veikt šos uzdevumus citiem, ārsts izvērtē savas zināšanas un spējas.

Precizējošs jautājums: Kāpēc veikta pārbaude 2015. gadā? Kurā ārstniecības iestādē?

Inspekcijas atbilde: Inspekcija 2015.gadā minētajā ārstniecības iestādē veica plānveida pārbaudi, kas nozīmē, ka šāda veida pārbaudē tiek skatīta visu ar ārstniecības iestādi saistošo normatīvo aktu ievērošanas pārbaude.

10. Papildus pievienoju jautājumu, kas derīgs rakstiski:

Ārstam Ņikiforenko ir derīgs sertifikāts imunologa specialitātē, tā kā tā ir papildspecialitāte, vēlos noskaidrot, vai ārstam ir bijis sertifikāts citā specialitātē? Kādā? No kura līdz kuram gadam? (publiski pieejami tikai aktuālie sertifikācijas dati).

Inspekcijas atbilde: Šobrīd ārstam Ņikiforenko ir spēka tikai ārsta imunologa sertifikāts, iepriekš bija laboratorijas ārsta sertifikāts, kas nav pagarināts.

3.11. **2021.gada 23. novembrī** saņemti žurnālistes precizējoši jautājumi - no kura gada Veselības inspekcijai ir pieejami dati par ārsta Ņikiforenko sertifikātiem? Inspekcija sniegusi ziņas, ka bez imunologa sertifikāta, kas šobrīd ārstam ir derīgs, ir bijis arī Laboratorijas ārsta sertifikāts (līdz 1999. gadam). Jautājums ir - vai Veselības inspekcijai ir dati par visiem ārsta nodarbinātības gadiem?

Inspekcija (E.Ermansone), pēc telefoniskas saziņas ar VAD vadītāju D.Rozi, sniedz atbildi J.Savitskai, ka Inspekcijas rīcībā ir informācija tikai par iepriekš minētajiem diviem sertifikātiem.

Apkopojot iepriekš minēto informāciju, noskaidrots, ka:

1. Inspekcijas Nomenklatūras lietas “Privātpersonu iesniegumi un to izskatīšanas un izpildes dokumenti” par laika periodu no 2008. līdz 2012.gadam, 2018.gada 6.februārī ar aktu Nr.1.7.1-8154 tika nodotas glabāšanai Inspekcijas arhīvā;

2. Latvijas Nacionālais arhīvs 2021.gada 21.oktobrī saskaņojis 2021.gada 15.oktobra Inspekcijas nosūtīto dokumentu- iznīcināšanas aktu Nr. 2.5.-1A.-1.2./75;

3. Inspekcija 2021.gadā komunikācijā ar žurnālisti J. Savitsku informāciju par to, ka J.Ņikiforenko lieta varētu būt nodota arhīvā, pirmo reizi sniedza 2021.gada 24.augustā, neprecizējot, kurā arhīvā nodotas lietas – Inspekcijas arhīvā vai Latvijas Nacionālajā arhīvā. Inspekcija nav sniegusi informāciju, ka dokumenti ir iznīcināti.

4. Nav apstiprinājusies 2022.gada 9.janvāra Latvijas Televīzijas raidījumā “De Facto” sižetā¹¹ sniegtā informācija, ka 2021.gada oktobrī Inspekcijā ir iesniegta vēl viena sūdzība par ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko rīcību pacienta pārbaudes laikā. Konstatēts, ka šāda pacienta sūdzība Inspekcijai netika iesniegta. Pēc izskanējušās informācijas masu medijos, Inspekcijas darbinieki pēc savas iniciatīvas 2021.gada 17.decembrī veica pārbaudi SIA “Biocon” Grebenščikova ielā 1, Rīgā ar mērķi pārbaudīt ārsta imunologa Jevgēnija Ņikiforenko profesionālo darbību. Pārbaudes laikā Inspekcija nekonstatēja pārkāpumus normatīvo aktu prasību ievērošanā SIA “Biocon” ārsta imunologa J.Ņikiforenko darbībā. Saņemot signālu par seksuāla rakstura pārkāpumiem ārstniecības personas darbībā, Inspekcija izskata minēto lietu savas kompetences robežās normatīvi reglamentētā termiņā, nepieciešamības gadījumā nosūtot informāciju par saņemto signālu un/vai nododot lietas materiālus Valsts policijai izvērtēšanai tās kompetences robežās.

5. Arhivējot un sagatavojot dokumentus iznīcināšanai, Inspekcijas dokumentu un arhīva pārvaldības ekspertu komisija lēmumu pieņēma attiecībā uz visu lietā ar noteiktu lietas indeksu esošu dokumentu iznīcināšanu, bet netika izvērtēts un lemts par konkrētu lietu vai lietā esošu dokumentu atlasīšanai, pirms to iznīcināšanas.

Secinājums: pie šādiem apstākļiem Komisijai nav pamata secināt, ka no Inspekcijas puses komunikācijā ar žurnālistiem:

2021.gada jūlijā un augustā būtu notikusi žurnālistu maldināšana par dokumentu atrašanos arhīvā. Inspekcijas 2021.gada 24.augustā žurnālistei J.Savitskai sniegtā informācija, ka lietas atrodas arhīvā, atbilda faktiskajai situācijai (jo lietas kopš 2018.gada 6.februāra atradās Inspekcijas arhīvā). Attiecībā uz sniegto informāciju par lietu iznīcināšanu, Inspekcija savos paskaidrojumos apliecina, ka Inspekcijas darbiniece 2021.gadā telefoniski ir sniegusi atbildi žurnālistei, ka lietas saistībā ar pārbaudēm par J.Ņikiforenko atrodas arhīvā vai pat **iespējams** ir iznīcinātas, norādot to varbūtības izteiksmē (Komisija šo informāciju nevar pārbaudīt, jo tā nav dokumentēta un iesniegtajā sarakstē ar žurnālisti neparādās). Attiecībā uz apgalvojumu par iespējamu lietas iznīcināšanu Komisija secina, ka šādas līdz galam nepārbaudītas informācijas sniegšana neatbilst labas pārvaldības principam, tomēr Komisijas ieskatā tas nav vērtējams kā būtisks pārkāpums, kas ietekmētu žurnālistes J.Savitskas iespējas saņemt interesējošo informāciju.

Komisijas ieskatā Inspekcijai būtu lietderīgi izstrādāt iekšējo procedūru, kādā kārtībā un gadījumos tiek pieprasīta un noskaidrota informācija par arhīvā nodotajām lietām, kā arī nepieciešamības gadījumā notiek šo lietu pieprasīšana un saņemšana no arhīva. Papildus norādāms, ka no 2021.gada sarakstes starp Inspekcijas darbiniekiem un žurnālisti J.Savitsku Komisija nekonstatēja, ka žurnāliste būtu pieprasījusi izsniegt pārbaudes lietas materiālus J.Ņikiforenko lietā.

2019.gadā informācija par to, ka lietas nodotas arhīvā vai iznīcinātas, žurnālistei netika sniegta (atbilstoši Inspekcijas iesniegtajai sarakstei un Inspekcijas paskaidrojumos norādītajai informācijai). Telefoniska komunikācija ar žurnālisti nav dokumentēta un līdz ar to nav

¹¹ <https://ltv.lsm.lv/lv/raksts/09.01.2022-jauna-sudziba-par-nikiforenko-veselibas-inspekcija-arstu-nesoda.id249287>

pārbaudāma. 2019.gadā žurnāliste e-pastā lūdza iespēju iepazīties ar J.Ņikiforenko lietas materiāliem, bet saņēma atbildi, ka, pamatojoties uz Vispārīgo datu aizsardzības regulu, Veselības inspekcija minēto informāciju nesniegs (par iespējām izsniegt minēto informāciju tika pieprasīts un saņemts Inspekcijas juristu viedoklis). Komisijas ieskatā šāda Inspekcijas rīcība, konkrētajā situācijā atsakot sniegt informāciju žurnālistei, atbilst normatīvajos aktos noteiktajam, jo saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 2.punktu un Inspekcijas ierobežotas pieejamības informācijas sarakstu, šai informācijai ir noteikts ierobežotas pieejamības informācijas statuss.

Saskaņā ar Informācijas atklātības likuma 5.panta otrās daļas 4.punktu par ierobežotas pieejamības informāciju ir uzskatāma informācija par personas privāto dzīvi. Pacientu tiesību likuma 10.panta otrā daļa nosaka, ka informāciju par pacientu drīkst izpaust tikai ar viņa rakstveida piekrišanu un likumā noteiktajos gadījumos (informācijas izpaušana žurnālistikas vajadzībām nav iekļauta šajos gadījumos). Līdz ar to, pamatojoties uz žurnālistu veikto pieprasījumu, Inspekcijai nebija tiesību izsniegt pieprasītos J.Ņikiforenko pārbaudes lietu materiālus. **Komisija nevar secināt, ka dokumentu par 2008. līdz 2010.gada pārbaudes lietu par J.Ņikiforenko atlase iznīcināšanai, iznīcināšanas aktu sagatavošana un nosūtīšana saskaņošanai 2021.gada 15.oktobrī Latvijas Nacionālajam arhīvam, nodošana iznīcināšanai un iznīcināšana 2021.gada 3.decembrī veikta sakarā ar žurnālistu interesi.** Minētais process bija iesākts jau 2021.gada sākumā un lietas tika nodotas iznīcināšanai un iznīcinātas, jo struktūrvienības, kas atbild un organizē lietu nodošanu iznīcināšanai, rīcībā nebija informācijas par nepieciešamību dokumentus J.Ņikiforenko lietā saglabāt. Līdz ar to būtu nepieciešams vēlreiz pārskatīt Inspekcijas iekšējās komunikācijas procesus, lai informācija, kas būtiska labas pārvaldības nodrošināšanai, nonāktu attiecīgo struktūrvienību rīcībā.

Līdz ar to Komisija secina, ka Inspekcija 2021.gada augustā komunikācijā ar žurnālistiem un Veselības ministrijai 2021.gada 22.decembra vēstulē Nr.3.1.2.-6/10922, nav sniegusi maldinošu informāciju. Līdz ar to Komisija nesaskata Inspekcijas amatpersonu rīcībā ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarītu pārkāpumu (darbība vai bezdarbība), vai nolaidīgu amata pienākumu pildīšanu.

Minētajā situācijā konstatējams, ka Inspekcijā vienlaikus paralēlos informācijas apstrādes procesos, atbilstoši Inspekcijā noteiktajām Sabiedrisko attiecību un klientu apkalpošanas nodaļas procedūrām¹² un struktūrvienību kompetencei, ir notikusi Inspekcijas komunikācija ar žurnālisti J.Savitsku par ārsta J.Ņikiforenko darbības izvērtējumu 2008.-2010.gadā, kā arī paralēli Inspekcijas arhīvā notika 2018.gada 6.februārī Inspekcijas arhīvā nodoto 2007.-2010. gada lietu atlase iznīcināšanai.

Komisijas priekšsēdētājs

G. Čanders

Komisijas locekļi

S. Audzere

I. Brūvere

I. Vērdiņa

¹² Par procedūra KR 05.2-P.01.v1 „Informācijas sniegšana masu medijiem”, apstiprināta ar Veselības inspekcijas 2010.gada 16.septembra rīkojumu un Inspekcijas 2019.gada 11. septembra reglaments Nr.12 „Sabiedrisko attiecību un klientu apkalpošanas nodaļas reglaments”.